

gælder forkøbsretten uden videre i områder, der omfattes af en godkendt byudviklingsplan for alle ejendomme i inder- eller mellemzone, og kan i købstæder og kommuner med en samlet bebyggelse til andet end landbrugsformål og med mere end 1.000 indbyggere med indenrigsministeriets samtykke bringes til at omfatte „nærmere bestemte ejendomme, der omfattes af en af boligministeren godkendt byplan eller dispositionsplan“; i de sidste tilfælde skal forkøbsretten tinglyses.

Kommunen indtræder i den private erhververs rettigheder og forpligtelser, § 7; overdrageren kan ikke tage forbehold om, at han overhovedet ikke vil sælge, hvis det ikke bliver til denne køber, § 9; og har overdrageren betinget sig aftægt el. lign., kan kommunen kræve denne konverteret til et pengebeløb, § 8.

Noget formål med forkøbsrettens anvendelse behøver kommunen ikke at oplyse.“

Hertil føjer Landsforbundet følgende vurdering af forslaget ekspropriationsmæssige karakter:

„Om den i gældende ret til visse landejendomme og med bestemt begrænset formål hjemlede forkøbsret i statshusmandslovens § 8 antager Egon Larsen, Erstatningsfrie reguleringer (1959) pag. 294, at den har karakter af en (tilladelig) ekspropriation.

Den ekspropriationsmæssige karakter af „forkøbsretten“ understreges endnu stærkere ved den udformning, den har fået i forslagene. Efter statshusmandslovens § 8 er den principielle fremgangsmåde den, at ejeren af en ejendom, der er belastet med forkøbsret, hvis han vil sælge, først skal tilbyde ejendommen til jordlovsudvalget. Efter forslagene sker der først en overdragelse eller anden overførelse til en privat medkontrahent el. lign., og denne fortrænges så ved forkøbsrettens udøvelse, idet det offentlige „indtræder . . . i erhververens rettigheder og forpligtelser“ hertil kommer reglerne om „afståelse“ af en af sælgeren betinget aftægt, som det offentlige kan forlange konverteret til et pengebeløb; af de nye regler i forslagene § 8, stk. 4 og 8 e, stk. 4, om forkøbsret „over for en pant eller udlægshaver, som på tvangsauktion har erhvervet ret til at få ejendommen udlagt“, fremgår det klart, at der er tale om en ret mod erhververen, om hvem der intet

foreligger som basis for at antage, at han godvillig vil slippe ejendommen. Det er kun i meget uegentlig forstand en „forkøbsret“. Men som ekspropriationslove er forslagene i øvrigt . . . også forfatningsstridige, idet der for den kommunale „forkøbsret“ fuldstændigt . . . mangler den specifikation af afståelsens formål, som forlanges i grundlovens bud om, at ekspropriationen skal ske „ifølge lov“. Om realiteten heri henvises til folketingsudvalgets betænkning af 12. maj 1960 vedrørende landsbyggeloven, Folketingsstidende 1959-60, tillæg B., blad nr. 511, til nr. 65“.

At endeligt det af folketingsmedlemmerne Poul Dam, Pia Dam, Kampp, Aksel Larsen og Arne Larsen i folketingets 2. samling 1966-67 den 21. februar 1967 fremsatte forslag til lov om offentlig køberet over visse ejendomme med adgang til — selv om ejeren ikke ønsker at sælge — at erhverve „fast ejendom, som overvejes erhvervet til brug for offentlige anlæg eller institutioner“ måtte anses for en (grundlovsstridig) ekspropriationslov, skal blot anføres for fuldstændigheds skyld.

Vil man på denne baggrund vurdere det nu foreliggende forslag, turde det være klart, at Landsforbundet — selv om en del af de tekniske „ubehændigheder“ i forslaget fra 1963 er fjernet — ikke kan godtage det i dets nuværende skikkelse.

Vort udgangspunkt er herved det, at det (også) nu drejer sig om et ekspropriationsmæssigt indgreb, og at det derfor er de forfatningsmæssige vilkår for et sådant, der må honoreres.

Heri gør det selvsagt ingen forskel, at forslaget nu taler om „tilbudspligt“, ikke om „forkøbsret“.

Når det i de „almindelige bemærkninger“ til lovforslaget anføres, at „forskellen mellem forkøbsret og tilbudspligt består i, at den berettigede i henhold til forkøbsretten kan bryde ind i en afsluttet handel om en ejendom og kræve ejendommen overdraget til sig på de aftalte vilkår, medens den foreslåede tilbudspligt indebærer, at en ejer skal tilbyde ejendommen til kommunen, forinden han kan sælge til anden side“, er dette i hvert fald kun sandheden med modifikation og i øvrigt blot et spil med ord. Det er rigtigt, at „forkøbsretten“ i 1963 — forslaget var udformet på denne særlige måde, og —